

Kissa - luonnossa liikkuva lihansyöjä

Kissan ravitsemustarpeet eivät ole vuosisatojen kuluessa juurikaan muuttuneet. Luonnossa kissa valitsee itse, mitä se haluaa, tarvitsee ja mikä on sille hyväksi. Kotioloissa kissan ravinnon valitsee ihminen, mistä saammekin haasteen: ruokimme ko sisäkissamme oikein?

Kotioloissa kissalle tulisi tarjota ruokaa vähintään kolmasti päivässä tai pitää yllä jatkuvaa tarjoilua, sillä luonnossa kissa pyydystää myyriä, hiiriä, lintuja, kaloja, sammakoita ja hyönteisiä lähes tauotta aktiivisen hereillä olonsa aikana. Näistä luonnonmukaisista paisteista kerääntyy helposti 10 - 20 erikokoista ateriaa päivässä. Mirjam Nummisen mukaan hiiriatomia sisältää 70 % vettä, 14 % proteiineja, 10 % rasvaa, 1 - 2 % hiilihydraatteja, alle 1 % kuitua ja luista saalistaja saa hivenaineita. Kissan tärkeimmät energiaa antavat ravintoaineet ovat proteiinit eli valkuainen (25 - 30 %) ja rasva (10 - 25 %, joidenkin lähteiden mukaan jopa 40 %) ja näiden tulisi olla eläinperäisiä. Kissan ruokavalion tulee olla vaihtelevaa ja muodostua mahdollisimman monista raaka-aineista. Kuitenkin rasvan määrä olisi hyvä pitää 10 prosentissa hiiren mallin mukaan. Nykykissa ei näet työskentele samalla tavalla kuin entinen ulkokissa, joka sekin tuli toimeen hiiren rasvalla. Eläinperäinen rasva on tavattoman tärkeää, mutta liikaa nautittuna se muuttuu elimistöä rasittavaksi varastorasvaksi ja siksi rasvaiset broilerinnahatkin on syytä poistaa ennen tarjoilua.

Kissan kotiruokiin voidaan lukea kaikki muut paitsi kissojen valmisruoat. Sisäkissalle sopivia kotiruokia ovat mm. nauta (ruhon halvat kohdat, joissa on rasvaa ja sidekudosta), hevonen, sika, siipikarja, kaniini, poro, riistaeläimet sekä sisäeläimet. Nautaa voi tarjota raakana tai keitettyä, muut lihatuotteet ja kala ovat parasta kypsennettää. Maksa, sydän, munuaiset ja kieli voidaan tarjota joko raakoina tai kypsänä mieluiten vain kerran viikossa. Munuaiset on liotettava hyvin ennen tarjoilua, koska muussa tapauksessa munuaiset haisevat liikaa virtsalle. Kananmunankeltuainen voidaan tarjota sekä kypsänä että raakana, mutta valkuainen vain kypsänä. Herkkuina voidaan tarjota maksapasteijaa, vähäsuolaista kinkkua ja lihaleikkeleitä sekä juustoja. Jos kissalle tarjotaan katkarapuja, on liika suola liotettava pois ennen tarjoilua. Maito ja kerma ovat perinteisiä kissanherkuiksi miellettyjä juomia ja ne tulisi tarjota laktoosittomina.

Lihan laatu on tärkeä, sillä luonnonmukaisen saaliin, hiiren, liha on kevyttä. Kissan omistaja voi saalistaa kissalleen kaupasta kevyitä proteiineja, kuten siipikarjaa, kaloja, katkarapuja, simpukoita, kevyttä lihaa (riista, vasikka), kananmunia sekä meijerituotteita. Kalkki ja vitamiinilisä on välttämätön, kun liha-ateria on tarjolla.

Kissalle ei tulisi antaa rasvaista kalaa, esimerkiksi ihmisille tarkoitettua tonnikalaa, sillä kalan rasva voi usein annettuna aiheuttaa keltaraskautaudin. Samaa tautiin voi sairastua kissa, joka ei syö varsinkin, jos se on ennestään lihava. Oireita ovat mm. voimattomuus, oksentelu, ummetus tai ripuli ja voimakas äkillinen laihtuminen ja lisäksi voi esiintyä neurologisia oireita. Sairastunutta kissaa hoidetaan suonensisäisillä nesteillä, pakkoruokinnalla ja neurologisten oireiden ilmetessä esim. tauriinilla, mutta kissa menehtyy, jos vauriot ovat pahoja. Isokaan lihasta saatu rasvamäärä ei varsinaisesti turmele kissaa, mutta lihottaa.

Kotiruokaa tarjottaessa on muistettava, että pelkkä liha tai kala ei riitä täyttämään kissan ruokinnan tarpeita. Yksipuolisesta ravinnosta voivat kissat, etenkin kissanpennut, sairastua toissijaiseen lisäkilpirauhasen

ylitoimintaan (sekundaarinen hyperparatyreoosi), jossa fosforin ja kalkan tasapaino järkkyy, tai paperiluusairauteen (paper bone disease), jossa luustomuutokset voivat olla kohtalokkaita ja vaurioita on vaikea korjata. Monipuolinen, luonnonmukainen ruoka kalkilla ja vitamiineilla terästettynä johtaa terveeseen aikuisuuteen. Vitamiinien ja hivenaineiden tarve voidaan tyydyttää esim. Pirskatti-tabletilla valmistajan annostusohjeen mukaan.

Kissan nesteen tarve on 50-70 ml/kg/vrk, mikä on hyvä tietää erityisesti, jos kissaa uhkaa kuivuminen (ripuli, oksentelu). Kissalta puuttuu sisäsyntyinen juomavietti, sillä luonnossa kissaeläimet saavat tarvitsemansa nesteen saaliseläimistä. Sisäkissan ruokatavat ovat erilaiset ja siksi kissalla tulee aina olla vettä saatavilla. Vesi tarjotaan mieluiten isosta laakeasta kupista, joka pestään päivittäin ja vesi vaihdetaan. Tässä on kuitenkin otettava huomioon kissojen yksilölliset erot, sillä jotkut kissat haluavat pitkään seisonutta vettä, toiset juovat suoraan tippuvasta vesihanasta. Kissan esihistoria Afrikan savannien villikissana tulee hyvin näkyviin mm. siitä miten kissa konsentroi virtsaansa erittäin voimakkaasti ja ruoan liian runsaan magnesiumpitoisuuden kanssa kissan liian vähäinen juominen voi aiheuttaa virtsakiteitä. Tämä saattaa pahimmillaan johtaa virtsateiden tukkeutumiseen.

Valmisruuissa hinta ja laatu kulkevat yleensä käsi kädessä eikä halpaa ja hyvää ole olemassakaan! Pennuille on syytä tarjota penturuokaa ainakin 10 kk ikään asti, jonka jälkeen voidaan siirtyä sopivimmaksi katsottuun aikuisten ruokaan. Jotkut kissan ruokavalmistajat ovat alkaneet valmistaa ruokia myös steriloiduille tai kastroiduille kissoille. Näihin erikoismuoniin voidaan siirtyä heti leikkauksen jälkeen ikään katsomatta. Suurin osa kissaharrastajista tarjoaa kissoilleen sekä kotiruokaa että valmisruokaa. Tölkkiruokien laatu on onneksi noussut viime vuosien aikana. Parhaissa vaihtoehdoissa on (luomu)lihaa tai kalaa, muttei teurastuksen sivutuotteita, kasvikkunnasta saatuja proteiineja (esim. soijaa) eikä juurikaan hiilihydraatteja (viljaa ja kasviksia korkeintaan 5 %) ja rasvakin on eläinperäistä.

Lihavana kissaa voidaan pitää, jos sen kylkiluut eivät painamatta tunnu. On myös muistettava, että liian nopea laihduttaminen sairastuttaa kissan, sillä tiukka dieetti rasvoittaa maksan. Kissa tarvitsee energiaa vähintään noin 60-80 kcal/elopainokilo/vrk. Lihavuus altistaa kissoillakin terveysongelmiin, esim. sokeritautiin, virtsakiteisiin ja syömättömyyden sattuessa keltarasvatautiin. Liian laiha kissan lihasmassa on lähes olematon eikä tällainen kissa näytä tasapainoiselta.

Lopuksi kiitän Mirjam Nummista ja erikoiseläinlääkäri Ilkka Kvistiä arvokkaista lähdetiedoista kissan ruokinnasta sekä eläinlääkäri Kirsi Hartikaista, joka tarkasti lopullisen tekstin.

Tea Tuominen

Lähteet:

pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri Ilkka Kvistin (Lahden Eläinlääkäriasema Oy, 2000) artikkeli "Kissan ruokinta", www.laelas.com

Mirjam Numminen, www.ipsitilla.fi.